

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

Protokolant Emilia Bieńczak

w sprawie **Ł. O.** oskarżonego o czyn z art. 209 § 1 i 1a k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 24 sierpnia 2023 r.,
skargi prokuratora na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 12 kwietnia 2023 r., sygn. akt IX Ka 369/23
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Piasecznie
z dnia 18 listopada 2022 r., sygn. akt II K 498/21
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu
w Warszawie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 listopada 2022 r., sygn. akt II K 498/21, Sąd Rejonowy w P. uznał oskarżonego Ł. O., w granicach zarzucanego mu czynu, za winnego tego, że w okresie od 26 września 2018 r. do 19 lutego 2019 r. w miejscowości J., pow. [...], woj. [...], uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego, określonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 29 września 2015 r. (sygn. akt VI C 993/14) w kwocie 1.000 złotych miesięcznie na rzecz K. O., powodując tym zaległość stanowiącą równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych, przez co naraził uprawnionego na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb

życiowych, to jest czynu z art. 209 § 1 i 1a k.k. i za to skazał go, zaś na mocy art. 209 § 1a k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 130 (stu trzydziestu) stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 (dwudziestu) złotych.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Po rozpoznaniu apelacji wywiedzionej od tego orzeczenia przez obrońcę oskarżonego, wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2023 r., sygn. akt IX Ka 369/23, Sąd Okręgowy w Warszawie, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piasecznie.

Od powyższego wyroku skargę wywiódł prokurator, który zaskarżył to orzeczenie w całości na niekorzyść oskarżonego, zarzucając mu naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., poprzez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Piasecznie z dnia 18 listopada 2022 r., sygn. akt II K 498/21 i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania na skutek błędnego uznania, że zachodzi podstawa do takiego rozstrzygnięcia określona w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna.

Zgodnie z art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. *uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości*. W przedmiotowej sprawie, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, potrzebę wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym organ odwoławczy wiązał z koniecznością przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości. W ocenie organu *ad quem* wystąpienie tej przesłanki związane było z faktem, że dołączony do akt sprawy dokument, zawierający pisemne motywy wyroku sądu pierwszej instancji, był jedynie projektem uzasadnienia, gdyż nie został podpisany. Sąd odwoławczy uznał, że w tej sytuacji nie było możliwości

dokonania kontroli odwoławczej zaskarżonego orzeczenia, a brak podpisu pod uzasadnieniem orzeczenia nie mógł być konwalidowany.

Rozumowanie sądu odwoławczego należy uznać za nietrafne.

Po pierwsze, co zasadnie podkreśla się w doktrynie i orzecznictwie, brak uzasadnienia wyroku (w przypadku, gdy wniosek o sporządzenie uzasadnienia został skutecznie złożony), choć stanowi naruszenie przepisów postępowania (przede wszystkim art. 423 k.p.k.), to jednak nie ma charakteru obrazy przepisów postępowania mogącej mieć wpływ na treść wyroku. Uzasadnienie jest wszak sporządzane już po wydaniu tego orzeczenia i siłą rzeczy nie może wyznaczać jego treści (R. A. Stefański, S. Zabłocki [w:] R. A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Tom III. Komentarz do art. 297-424*, Warszawa 2021, komentarz do art. 423 k.p.k., teza 4; K. Eichstaedt, Glosa do wyroku SN z dnia 4 września 2019 r., IV KS 39/19, OSP 2020/5/39). Z tego też powodu w orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie zauważa się, że brak uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji nie stanowi podstawy do przeprowadzenia na nowo przewodu w całości przed sądem pierwszej instancji i nie może być podstawą do uchylenia przez sąd odwoławczy wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2019 r., IV KS 39/19 i powołana wyżej aprobowująca glosa do tego orzeczenia autorstwa K. Eichstaedta).

Po drugie, choć w doktrynie rzeczywiście zostało zaprezentowane stanowisko wskazujące, że nie jest dopuszczalne późniejsze podpisanie uzasadnienia wyroku po jego zamieszczeniu w aktach sprawy i upublicznieniu (S. Steinborn [w:] J. Grajewski, P. Rogoziński, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów*, LEX/el. 2016, komentarz do art. 115, teza 7), to jednak w literaturze wyrażany jest również inny pogląd, który Sąd Najwyższy w tym składzie w pełni podziela. Zgodnie z tym poglądem „brak podpisu pod uzasadnieniem nie ma wpływu na ważność orzeczenia. W przypadku stwierdzenia przez sąd odwoławczy braku podpisu pod uzasadnieniem wyroku wydanego przez sąd orzekający w sprawie w pierwszej instancji powinno to spowodować zwrot akt sądowi *meriti* w celu usunięcia braku podpisu. Można to uczynić w formie zarządzenia lub postanowienia w zależności od fazy postępowania sądowego” (R. A. Stefański, S. Zabłocki [w:] R. A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks*

postępowania karnego. Tom III. Komentarz do art. 297-424, Warszawa 2021, komentarz do art. 423, teza 5; K. Eichstaedt [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX/el. 2023, komentarz do art. 424, teza 20).

Po trzecie, twierdzenie sądu odwoławczego, że uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji nie zostało podpisane jest nietrafne. Z pewnością, sytuacja, w której podpis nie znajduje się bezpośrednio pod tekstem uzasadnienia, ale na odrębnej (kolejnej) karcie, może wywoływać wątpliwości co do tego, czego ów podpis dotyczy. Z tego powodu tego rodzaju formuły należy unikać. W żadnym jednak razie zaistnienie opisanej sytuacji nie może automatycznie przesądzać o tym, że rzeczony dokument nie został podpisany. W przedmiotowej sprawie zaś zarówno wygląd ostatniej strony formularza uzasadnienia, na której zawarto merytoryczne zapisy (k. 238) , jak i ciągłość numeracji kart nie pozostawia wątpliwości, że karta akt sprawy, na której widnieje podpis sędziego (k. 239) jest końcową stroną formularza uzasadnienia.

Konsekwencją stwierdzenia, iż w przedmiotowej sprawie nie zaktualizowały się podstawy do wydania przez sąd odwoławczy wyroku kasatoryjnego, musiało być uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania (art. 539e § 2 k.p.k.). W postępowaniu tym organ *ad quem* dokona pełnej i rzetelnej kontroli zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy, a następnie wyda orzeczenie, które - jeśli zaktualizuje się taka potrzeba - uzasadni w sposób spełniający wszelkie wymogi proceduralne.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

(M. K.)

[ł.n]

